

Eich canllaw i

Wneud cais am iawndal oherwydd anaf personol

Hawlio iawndal

Mae dros dair miliwn o bobl yn cael eu hanafu mewn damweiniau bob blwyddyn - gartref, yn y car, yn y gwaith, neu yn yr awyr agored. Mewn llawer o achosion, mae rhywun arall neu rywbeth arall ar fai ac mae gan y rhai a fu mewn damwain yr hawl i gael iawndal.

Er bod cyfraith anaf personol yn gymhleth, gyda chymorth cyfreithiwr gall y broses o wneud cais fod yn un syml. Mae llawer o gyfreithwyr yn cynnig ymgynghoriad cyntaf am ddim a byddant yn gallu dweud wrthydd a yw eich cais yn un dilys.

Dod o hyd i gyfreithiwr

Os nad oes gennych gyfreithiwr yn barod, gallwch ddod o hyd i un yn www.lawsociety.org.uk/findasolicitor Chwiliwch o dan 'Personl Injury'. Efallai y byddwch am gyfarwyddo aelod o Gynllun Achredu Anafiadau Personol Cymdeithas y Cyfreithwyr. Cewch fanylion am y cynllun hwn ar y wefan, neu gallwch ffonio **020 7320 5650**.

Os oes gennych yswiriant costau cyfreithiol (a gynhwysir yn aml mewn polisïau yswiriant cartref neu foduro) neu os ydych yn aelod o undeb llafur, dylech roi manylion llawn gan gynnwys, lle y bo'n bosibl, gopi o'r polisi yswiriant i'ch cyfreithiwr.

Pa wybodaeth y bydd ei hangen ar eich cyfreithiwr

Er mwyn cadarnhau manylion eich achos, bydd angen i gyfreithiwr wybod:

- dyddiad y ddamwain a phryd a sut y digwyddodd;
- manylion cyswllt unrhyw dystion;
- manylion eich anafiadau, eich diagnosis meddygol a'r driniaeth a roddwyd i chi;
- a ydych yn aelod o undeb llafur, am y gall hynny roi hawl i chi gael cynrychiolaeth gyfreithiol am ddim neu am bris gostyngol.

Ar ben hynny efallai y bydd angen i'r cyfreithiwr weld:

- prawf o'r enillion a gollwyd gennych a chostau ariannol eraill o ganlyniad i'ch anaf;
- dogfennau yn ymwneud ag unrhyw bolisïau yswiriant sydd gennych (megis yswiriant cartref neu foduro) i sicrhau y bydd y rhain yn talu costau cyfreithiol eich cais;
- unrhyw ddogfennau y gellir eu defnyddio i ategu eich cais, gan gynnwys dogfennau o'r cyfnod cyn eich damwain neu unrhyw dystiolaeth o ddamweiniau blaenorol o dan amgylchiadau tebyg.

Sut y gall eich cyfreithiwr helpu

Unwaith y byddwch wedi esbonio amgylchiadau eich anaf yn fanwl, bydd eich cyfreithiwr yn gallu barnu:

- pa mor debygol ydyw y bydd eich cais yn llwyddo;
- faint o iawndal y gallech ei hawlio.

Bydd hefyd yn esbonio'r prosesau cyfreithiol sy'n ymwneud â mynd â'ch cais ymhellach. Bydd hefyd yn trafod sut yn union y byddwch yn ariannu eich achos. Peidiwch ag ofni cymryd nodiadau, a gwnewch yn siŵr eich bod yn gofyn i'ch cyfreithiwr anfon llythyr atoch yn crynhoi'r cyngor y mae wedi'i roi i chi.

Dylai'r llythyr hwn gadarnhau:

- bod y cyfreithiwr yn barod i ymgymryd â'ch achos;
- enw a statws y cyfreithiwr neu rywun arall yn y cwmni a fydd yn gweithredu fel eich prif gyswllt o ddydd i ddydd;
- faint o amser y mae'r broses yn debygol o'i gymryd a'r trefniadau ar gyfer adroddiadau cynnydd;
- sut yr ydych yn ariannu'r achos, amcangyfrif o'ch costau ac unrhyw derfynau gwario y cytunwyd arnynt;
- pryd y gallai fod yn rhaid i chi dalu costau'r cyfreithiwr a phryd y gallai fod yn rhaid i chi dalu costau'r diffynnydd (gweler 'Costau');
- manylion unrhyw wybodaeth arall y mae angen i chi ei darparu;
- beth y dylech ei wneud os byddwch, am unrhyw reswm, yn anfodlon ar y ffordd y mae eich achos yn datblygu.

Gwneud eich cais

Yn gyntaf bydd eich cyfreithiwr yn anfon llythyr hawlio at y diffynnydd. Bydd y llythyr hwn yn nodi manylion eich anaf ac o dan ba amgylchiadau y digwyddodd.

Os oes angen barn arbenigwr arnoch i ategu eich cais - gan feddyg, er enghraifft, - bydd eich cyfreithiwr yn awgrymu arbenigwr perthnasol.

Wedyn bydd yn rhaid i'r person yr ydych yn ei ddal yn gyfrifol am eich damwain (y 'diffynnydd') ymchwilio ac ymateb i'r llythyr o fewn cyfnod penodol - heb fod yn fwy na thri mis fel arfer. Yn ei ateb bydd yn rhaid iddo ddweud a yw'n derbyn neu'n gwadu cyfrifoldeb am eich anaf.

Os bydd yn derbyn cyfrifoldeb, bydd eich cyfreithiwr yn ceisio setlo'r mater y tu allan i'r llys.

Gwneud cynnig

Bydd eich cyfreithiwr yn dweud wrthydd beth yn ei farn ef yw gwerth eich cais. Ar ben hynny efallai y bydd yn gofyn i chi nodi faint o iawndal yr ydych yn barod i'w dderbyn ac a ydych am wneud 'cynnig i setlo' am y swm hwnnw. Gelwir hyn yn 'gynnig Rhan 36'. Bydd eich cyfreithiwr yn dweud wrthydd a ddylech wneud cynnig Rhan 36 a sut y byddai hyn yn effeithio arnoch.

Os bydd yr ateb bydd yn 'ymateb yn rhesymol' i'r cynnig hwn ac y cytunir ar swm, gellir setlo'r mater heb fynd i'r llys. Mewn rhai sefyllfaoedd, gall yr ateb bydd ymateb drwy wneud ei gynnig Rhan 36 ei hun. Os bydd hyn yn digwydd, bydd eich cyfreithiwr yn eich cynghori beth i'w wneud.

Eich canllaw i

Wneud cais am iawndal oherwydd anaf personol

Setliadau llys

Os na allwch setlo'r mater am swm teg heb fynd i'r llys, bydd eich cyfreithiwr yn dweud wrthyhch a ddylech ddechrau achos cyfreithiol. Os dywed y diffynnydd nad yw'n gyfrifol am dalu eich iawndal, efallai y bydd eich cyfreithiwr yn eich cyngori i fynd â'ch achos i'r llys i'w herio a gofyn i'r llys ddyfarnu iawndal i chi.

Amserlen y llys

Os penderfynwch fynd â'r mater i'r llys, caiff eich achos ei drosglwyddo i farnwr. Bydd y barnwr hwnnw wedyn yn gyfrifol am amserlen eich achos yn y llys. Bydd y llys yn eich hysbysu o ddyddiad eich gwrandawriad, a bydd eich cyfreithiwr yn dweud wrthyhch am unrhyw baratodau y bydd angen i chi eu gwneud.

Gall y syniad o fynd i'r llys fod yn ddigon i'ch dychryn, ond mae'n bwysig cofio y bydd eich cyfreithiwr erbyn hyn wedi paratoi eich achos yn fanwl ac y bydd wedi esbonio beth yn union i'w ddisgwyl. Wedyn mae'n fater o aros i glywed y dyfarniad a chael gwybod a ydych wedi ennill eich achos ac a ddyfarnwyd y swm yr oeddech yn ei hawlio.

Costau

Ffioedd cyfreithwyr

Gall y tâl a godir amrywio o gyfreithiwr i gyfreithiwr. Mae'n dibynnu ar:

- brofiad a gwybodaeth y cyfreithiwr;
- y math o achos a pha mor gymhleth ydyw.

Cyn i chi benderfynu pwy i'w ddefnyddio, cysylltwch â sawl cyfreithiwr gwahanol i gymharu prisiau ac asesu pa mor brofiadol ydynt yn ymdrin â'ch math chi o achos.

Efallai y bydd eich cyfreithiwr yn gofyn i chi dalu ei gostau i gynnal eich achos wrth iddo fynd rhagddo (er enghraifft, cost tystiolaeth feddygol). Gelwir y costau hyn yn 'wariadau'.

Talu eich costau

Nid oes unrhyw gymorth cyfreithiol mwyach ar gyfer achosion anaf personol yn y DU. Ond os bydd eich achos yn llwyddiannus, dylai'r gwrthapelydd dalu'r rhan fwyaf o'ch costau cyfreithiol. Y cwestiwn yw: beth sy'n digwydd os collwch chi'r achos?

Mae sawl dewis ar gael i chi sicrhau y gallwch dalu eich costau os bydd hyn yn digwydd. Efallai y bydd eich cyfreithiwr yn barod i weithio ar sail 'dim llwyddiant, dim ffi', er enghraifft. Mae hyn yn golygu os bydd eich cais yn aflwyddiannus, ni fydd eich cyfreithwyr yn codi ffi. Gallwch sicrhau na fydd hyn yn digwydd drwy drefnu polisi yswiriant ffioedd cyfreithiol. Bydd hyn yn talu costau eich cyfreithwyr a ffioedd a chostau'r diffynnydd.

Rhestr wirio costau

Fel arfer bydd eich cyfreithiwr yn mynd ati i'ch helpu i ddeall costau eich achos a sut y gallwch eu talu. Dyma'r cwestiynau sylfaenol y bydd angen eu hateb yn eich cyfarfod cyntaf.

- Faint y mae achos fel hwn yn debygol o'i gostio, a sut mae'r costau yn cael eu cyfrifo?
- A ellir cael trefniant 'dim llwyddiant, dim ffi', neu a fydd y cyfreithiwr yn codi tâl fesul awr arnoch?
- Sut y caiff y ffioedd eu talu os collwch chi'r achos?
- A fydd angen yswiriant arnoch i'ch diogelu rhag y posibilrwydd o dalu costau'r diffynnydd?
- Pa ddewisiadau eraill sydd ar gael ar gyfer ariannu eich achos?

Rhagor o wybodaeth

Mae'r daflen hon yn un o gyfres o daflenni am ddim sy'n ymdrin â'r mathau mwyaf cyffredin o wasanaethau cyfreithiol a ddarperir gan gyfreithwyr. Rhestrir taflenni eraill yn y gyfres isod.

Maent ar gael oddi wrth eich cyfreithiwr neu o www.lawsociety.org.uk/commonlegalproblems

Eich canllaw i ddod o hyd i gymorth cyfreithiol arbenigol

Eich canllaw i brynu cartref

Eich canllaw i wneud ewyllys

Eich canllaw i gael ysgariad

Eich canllaw i broblemau yn y gwaith

Eich canllaw i sefydlu busnes

Eich canllaw i faterion ariannol ar gyfer pobl hŷn

Eich canllaw i roi eich eiddo ar rent

Eich canllaw i rentu cartref

Eich canllaw i ddefnyddio cyfreithiwr

Eich canllaw i brofiant

Eich canllaw i hawlio lloches

Eich canllaw i ymgartrefu gyda'ch partner

Gallwn ddarparu'r wybodaeth yn y daflen hon mewn fformatau ac ieithoedd eraill ar gais.

Cysylltwch â ni ar **020 7320 5832** neu e-bostiwrch accessibility@lawsociety.org.uk

Lexcel

Chwiliwch am Lexcel – y nod rhagoriaeth ar gyfer cyfreithwyr

The Law Society 113 Chancery Lane London WC2A 1PL www.lawsociety.org.uk

Er i ni wneud pob ymdrech i ddarparu gwybodaeth gywir, mae'r gyfraith yn newid o hyd ac yn effeithio ar bob person yn wahanol. Nid yw'r daflen hon yn disodli cyngor penodol a roddir i chi yn bersonol ac ni fyddwn yn atebol i chi os byddwch yn dibynnu ar y daflen hon.

Dyluniwyd gan dmlmarketing.co.uk Fersiwn 4, 2012 LSwinjury